

ซึ่งผลจากการทดลอง ในครั้งที่ 3 ปรากฏ ดังนี้

ที่มาของ เชื้อเห็ด	เงื่อนไขควบคุม และตัวชี้วัด โดยเฉลี่ย			
	อุณหภูมิ โดยเฉลี่ย	ระยะเวลาที่ใช้เพาะ และเริ่มเก็บเกี่ยวได้	รวมปริมาณเห็ด ที่ได้ ใน 4 วัน (ก.ก.)	ขนาดดอกเห็ดที่โต (เส้นผ่าศูนย์กลาง)
ซื้อจากตลาด	31 องศา C	วันที่ 14	18.5 ก.ก.	5.3 ซม.
ได้จากการทดลอง ตามแนวทางที่ 1	30 องศา C	วันที่ 14	20.1 ก.ก.	6 ซม.
ได้จากการทดลอง ตามแนวทางที่ 2	31 องศา C	วัน 14	2.2 ก.ก.	5 ซม.

สรุป ผลที่ได้จากการทดลองเพาะเชื้อเห็ดฟางครั้งที่ 3 ของทีมวิจัย เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง เชื้อเห็ดฟางที่ซื้อจาก**ท้องตลาด** เชื้อเห็ดฟางที่ได้จากการเพาะเชื้อโดยใช้วัสดุท้องถิ่นผสมตามแนวทางที่ 1 และ แนวทางที่ 2 จะเห็นข้อแตกต่างในด้านผลผลิตที่ได้ คือ เห็ดฟางที่ได้จากเชื้อเห็ดตามแนวทางที่ 1 จะได้ผลผลิตมากที่สุด รองลงมาคือเห็ดฟางที่ได้จากการเพาะโดยใช้เชื้อเห็ดจาก**ท้องตลาด** สำหรับเห็ดฟางจากเชื้อที่เพาะตามแนวทางที่ 2 ได้ผลน้อยมาก เนื่องจากเชื้อเห็ดไม่เดิน นอกจากนี้ ทีมวิจัยได้นำเชื้อเห็ดที่ได้จากการทดลอง ไปให้เกษตรกรผู้เพาะเห็ดรายอื่น อีก 4 ราย นำไปทดลองใช้ เพาะแบบกองเดี่ยว รวมถึง สมาชิกในทีมวิจัย อีก 2 รายที่นำไปเพาะแบบโรงเรือน ก็ได้รับคำตอบที่พึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง คือมีผลผลิตเหมือนที่ทำการทดลองโดยทีมวิจัยเช่นกัน เพราะเห็ดฟางที่ได้จากเชื้อเห็ดตามแนวทางที่ 1 ได้ผลผลิตที่ดี ดอกเห็ดมีน้ำหนักมากกว่า ดอกเห็ดที่ใช้เชื้อเห็ดจาก**ท้องตลาด** ดังนั้น เชื้อเห็ดฟางที่ได้จากการเพาะโดยใช้กระบวนการเพาะของทีมวิจัย โดยการ **ต่อเชื้อ** 2 ครั้ง ทั้งการทดลองครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 จะได้เชื้อเห็ดที่มีคุณภาพดี ซึ่งเป็นการใช้วัสดุท้องถิ่น ในอัตราส่วนที่เหมาะสมคงเดิม หากใช้วัสดุท้องถิ่นในปริมาณที่เพิ่มขึ้น หรือใช้เฉพาะวัสดุท้องถิ่นทดแทน ทั้งหมด จะไม่ได้ผล

เนื่องจากการได้รับคุณค่าทางอาหารในการเจริญเติบโตของเชื้อเห็ดในถุงเพาะเชื้อเห็ดจะมีน้อยกว่า เนื่องจากจื๋มจะมีอาหารประเภทโปรตีน มากกว่าจื๋ว วัวจะทานแต่หญ้า

สรุปผลการทดลองทั้ง 3 ครั้ง

รายการต้นทุนวัสดุ	ทดลองครั้งที่ 1	ทดลองครั้งที่ 2	ทดลองครั้งที่ 3
การทำอาหารวุ้น	104.50 บาท	44 บาท	52 บาท
การทำปุ๋ยหมัก	187 บาท	271 บาท	271 บาท
การทำเม็ดข้าวฟ่าง	100 บาท	100 บาท	100 บาท
จำนวนต้นทุนรวม	391.50 บาท	415 บาท	390 บาท
ต้นทุนต่อถุง	1.64	1.25	1.26 บาท

8. แนวทางการบริหารจัดการกลุ่ม การผลิต การตลาดในรูปแบบธุรกิจชุมชน

8.1 การบริหารจัดการกลุ่ม

ในการบริหารจัดการกลุ่ม ทีมวิจัยได้รับการอบรมจากวิทยากร แล้วนำไปปฏิบัติ โดยมีเป้าหมายของกลุ่มในอนาคตที่จะทำให้กลุ่มดำเนินการผลิตเชื้อเห็ดฟาง ที่ใช้วัสดุจากท้องถิ่นและมีการพัฒนาวิธีการให้เหมาะสม รวมถึงการจัดการด้านการตลาดในรูปแบบของธุรกิจชุมชน ซึ่งมีวิธีการจัดการกลุ่ม ดังนี้

1) วิธีการในการรวมกลุ่ม และการเปิดรับสมาชิกกลุ่มเพาะเห็ดฟางใหม่ โดยการรับสมัครเป็นสมาชิก และเก็บค่าสมาชิกรายละ 10 บาท เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์จากการที่ จะได้ซื้อเชื้อเห็ดฟางในราคาสมาชิก และจัดระบบการจ่ายเงินปันผล เมื่อสิ้นปี

2) โครงสร้างกลุ่ม การจัดตั้งคณะกรรมการกลุ่ม ฯ การแบ่งบทบาทหน้าที่ ในการทำงานที่ชัดเจน เป็นระบบ เช่น ฝ่ายผลิตเชื้อเห็ด ฝ่ายเพาะเห็ดฟาง ฝ่ายการตลาด ฝ่ายการเงิน/บัญชี โดยกลุ่มที่ได้ก่อตั้งขึ้นใหม่นี้ ประกอบด้วย

ประธานกลุ่ม นายจิตติพงษ์ บุญคำตัน

เลขานุการกลุ่ม นางทิพาภรณ์ ใจคำ

สำหรับทีมงานแต่ละฝ่าย ยังคงเป็นคนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง ดังนี้

ฝ่ายผลิต

นายจิตติพงษ์ บุญคำตัน นายหน่อแก้ว มุงเมือง นายวาท วงศ์ภักดิ์

ฝ่ายการตลาด

นายพนม บุญคำตัน นางพาดิ มุงมา นางเพลิน จำปานคร

ฝ่ายข้อมูล และทะเบียน

นายพานิช ตะธา นางทิพาภรณ์ ใจคำ น.ส.กรกมล วงศ์วุฒิ

ฝ่ายการเงินและบัญชี

นายหวัน รั้งสี นายหน่อแก้ว มุงเมือง นางทิพาภรณ์ ใจคำ
ฝ่ายอาคารสถานที่

นายพานิช ตะดา นายหวัน รั้งสี นายหน่อแก้ว มุงเมือง
ฝ่ายประชาสัมพันธ์

นายเริ่ม กองแหวน นายเดช วงศ์ภักดิ์ นางแสงแก้ว พูแก้ว

- จัดตั้ง กฎ กติกาและระเบียบของกลุ่ม ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกคน
- มีการระดมทุน และการจัดการทุน โดยระดมทุนเพียงครั้งเดียวจากสมาชิก แล้วนำทุนที่ได้ไปบริหารจัดการ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
- มีการจัดทำทะเบียนประวัติของสมาชิก และข้อมูล อื่น ที่จำเป็นของสมาชิก ไว้อย่างเป็นระบบ โดยฝ่ายทะเบียน รวมถึงการจัดทำบัตรสมาชิกที่มีหมายเลขสมาชิก
- มีการจัดกิจกรรมการทำงานร่วมกันของกลุ่มแก่นำสมาชิกที่สมัคร เช่น กำหนดให้มีการประชุม ทุก 1 เดือน
- การเรียนรู้ร่วมกัน โดยการถ่ายทอดประสบการณ์ ระหว่างสมาชิกกลุ่ม ที่ผ่านการพบปะกลุ่มเป็นประจำตามที่กำหนดไว้ทุกวันที่ 1 ของทุกเดือน

การผลิตเชื้อเห็ดฟางที่กลุ่มดำเนินการอยู่ แยกออกเป็น 2 ประเด็นหลัก คือ

1. ต้นทุนในการผลิต
2. กระบวนการผลิตของกลุ่ม

ต้นทุนในการผลิต

ต้นทุนในการผลิต แบ่งเป็น 3 ส่วน

1. ต้นทุนของวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการผลิต
2. ต้นทุนของวัสดุที่ใช้ในเป็นส่วนผสมในการผลิต
3. ต้นทุนที่เป็นค่าแรงงาน

ประเภทวัสดุอุปกรณ์

ประเภท	รายการ	ราคา	หมายเหตุ
1. อุปกรณ์ และเครื่อง มือที่ใช้ใน การผลิต	ตะเกียงแอลกอฮอล์	70-/ดวง	ซื้อครั้งเดียว
	เข็มเย็บเชื้อเห็ด C 25X4	100-	ซื้อครั้งเดียว
	แอลกอฮอล์ 70 %	270-/โหล	ใช้ครั้งละประมาณ 1 ขวด
	สำลี C 12	12-/ม้วน	
	ถุงพลาสติกใสแบบร้อนขนาด 6X8(10 ห่อ)	180 -	ใช้ครั้งละ 1 ห่อ
	ตู้เย็บเชื้อ (พร้อมอุปกรณ์)	2,780-/ชุด	
	หม้อนึ่งลูกทุ่งพร้อมชั้นวาง	1,600-/ชุด	
	หม้อนึ่งความดัน	14,000-/ ชุด	
	ขวดแบนใส	25 -/100 ขวด	
	พลาสติกใส	100-/ม้วน	ใช้ประมาณ 3 ครั้ง
	รวมต้นทุนต่อครั้ง	222 บาท	ใช้ในการผลิตเชื้อเห็ดฟาง
	รวมต้นทุนที่จัดซื้อครั้งเดียว	19,550 บาท	

ประเภทวัสดุที่ใช้ผลิต

2. วัสดุที่ใช้ผลิต เชื้อเห็ดฟาง	รายการ	ราคา	ราคา และปริมาณที่ ใช้ผลิตเชื้อเห็ดโดย ทั่วไป	ราคา และปริมาณที่ ทดลองใช้
	ฟ้าย (C 12) 250 ก.ก.	2,460-	45 ก.ก./ 445 บาท	20 ก.ก./ 197 บาท
	ใส่นุ่น	2-/ก.ก.	ไม่ใช้	25 ก.ก./ 50 บาท
	จี้ม้า	15-/ ปีบ	10 ก.ก./ 15 บาท	5 ก.ก./ 8 บาท
	จี้วัว	5 -/ ปีบ	ไม่ใช้	5 ก.ก./ 3 บาท
	มันฝรั่ง (มันอะลู)	15 -/ ก.ก.	200 กรัม/ 3 บาท	200 กรัม/ 3 บาท

2.วัสดุที่ใช้ผลิต เชื้อเห็ดฟาง	รายการ	ราคา	ราคา และปริมาณที่ ใช้ผลิตเชื้อเห็ดโดย ทั่วไป	ราคา และปริมาณที่ ทดลองใช้
	น้ำตาลกลูโครส	20 - / ซีด	20 กรัม/ 4 บาท	20 กรัม/ 4 บาท
	ผงวุ้น	29-/20 กรัม	20กรัม/ 29 บาท	20กรัม/ 29 บาท
	รำละเอียด	380-/100 ก.ก.	1 ก.ก./ 4 บาท	ไม่ใช้
	ทรายขาว	ฟรี	ไม่ใช้	ฟรี
	เมล็ดข้าวฟ่าง	70-/ก.ก.	70 บาท/ก.ก.	70 บาท/ก.ก.
	ภูไมท์	140-/ก.ก.	4 กรัม/ 6 บาท	ไม่ใช้
	ยิบซัม	90-/ก.ก.	4 กรัม/ 5 บาท	4 กรัม/ 5 บาท
	ดีเกลือ	230-/ก.ก.	4 กรัม/ 10 บาท	4 กรัม/ 10 บาท
	น้ำกลั่น	50-/โหล	2 ขวด/ 16 บาท	2 ขวด/ 16 บาท
	รวม		607 บาท	395 บาท
รวมต้นทุนที่ใช้ในการผลิตเชื้อเห็ดฟางแต่ละครั้ง			829 บาท	617 บาท

ความแตกต่างในด้านต้นทุนการผลิตที่กลุ่มดำเนินการ ลดลง ถึง ร้อยละ 23.16

สิ่งที่เป็นข้อจำกัดในการดำเนินงานเกี่ยวกับวัสดุท้องถิ่นที่นำมาทดแทน ก็คือ ปริมาณวัสดุและช่วงเวลาที่มิ ซึ่งได้แก่ ใส่นุ่น ที่มีอยู่ในชุมชนมีปริมาณน้อย และมีอยู่ในช่วง 2 เดือน ในรอบปี แต่ทางกลุ่มแก้ปัญหาโดย เก็บจากชุมชนอื่นเพื่อนำมา รวบรวมไว้ใช้ตลอดปี

3. ค่าแรงงานที่ใช้ในกระบวนการผลิต ซึ่งใช้เวลาในการผลิตเป็นช่วง ๆ คือ ช่วงทำอาหารวุ้น การเขี่ยเชื้อเห็ด การผลิตปุ๋ยหมัก โดยกลุ่มได้ร่วมกันผลิตเองโดยไม่จ้างแรงงานเพิ่ม

กระบวนการผลิตเชื้อเห็ดฟางของกลุ่ม

ในการผลิตเชื้อเห็ดฟาง โดยกลุ่มเพาะเห็ดฟาง ได้แบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ไว้เป็นกลุ่มย่อย และร่วมกันจัดการ ดังนี้

- กลุ่มที่มีหน้าที่ในการเตรียมวัตถุดิบเพื่อใช้ในการดำเนินงาน ให้มีการเตรียมวัสดุ เครื่องมือ ในการผลิต และการเก็บรักษา การดูแล บำรุงรักษา

- การจัดทำแผนการผลิตโดย ฝ่ายผลิตร่วมกับฝ่ายการตลาด จัดทำแผนการจัดซื้อวัตถุดิบโดยฝ่ายผลิต
- มีการควบคุมและประเมินผล ในกระบวนการผลิต โดยคณะกรรมการทุกฝ่าย
- มีการผลิตเชื้อเห็ด สัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยใช้ สูตรและปริมาณในการผสมคงเดิม ในเบื้องต้น หากการประเมินความต้องการของตลาดมีเพิ่มขึ้น หรือลดลง ก็ให้ปรับไปตามสภาพความต้องการของตลาด

8.2 การจัดการด้านการตลาด

การผลิตได้เน้นการนำไปใช้ภายในกลุ่มสมาชิก โดยจำหน่ายในราคาสมาชิก และมีเงินปันผลตามสัดส่วนของการใช้บริการ และทำการขยายตลาด โดยกลุ่มได้เริ่มทำการประชาสัมพันธ์ จากเกษตรกรผู้เพาะเห็ดที่ได้นำเชื้อเห็ดจากการทดลอง ไปทดลองเพาะแล้วได้ผล ขยายออกไปสู่เกษตรกรอื่น

มีการประชาสัมพันธ์กับกลุ่มพ่อค้าแม่ค้า ที่จำหน่ายเห็ด ทั้งที่มีในหมู่บ้าน ต่างหมู่บ้าน เพื่อให้มารับเชื้อเห็ดไปจำหน่าย ให้กับเกษตรกรผู้เพาะเห็ด โดยมีค่าการตลาดที่เหมาะสมเป็นไปตามข้อตกลงของกลุ่มฯ

มอบให้ฝ่ายการตลาด และฝ่ายการเงินและบัญชี ดำเนินการ กำหนด วิธีการขนส่ง การจัดส่ง จัดจำหน่าย และวิธีการจ่ายเงิน

ผลจากการดำเนินการปฏิบัติการทดลองการบริหารจัดการกลุ่มในรูปแบบธุรกิจชุมชน ของกลุ่มสมาชิกรุ่นที่ผ่านมามีผลดีต่อฝ่ายมุ่งเน้นไปที่การทดลองดำเนินการพัฒนาสูตรการเพาะเชื้อเห็ดฟาง จึงส่งผลให้การจัดการด้านการตลาดและการผลิตอย่างเป็นระบบที่ทางกลุ่มได้ว่ากระบวนการไว้ทั้งหมดนั้นดำเนินการไปได้ยังไม่เต็มที่มากนักแต่ก็ถือได้ว่ากลุ่มได้เรียนรู้ถึงศักยภาพ ความพร้อมของตนเอง การเรียนรู้ของกลุ่มได้เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่การดำเนินการวิจัยการหาวัสดุท้องถิ่นมาทดแทนฟางมัดที่นับวันจะหาได้ยากขึ้น แต่ยังมีได้เรียนรู้ในด้านการจัดการกลุ่ม การจัดการทุน การจัดการตลาด ทางกลุ่มได้มีการเชิญวิทยากรมาบรรยายเกี่ยวกับการจัดตั้งกลุ่ม การบริหารจัดการกลุ่มว่าจะมีรูปแบบวิธีการเป็นอย่างไรบ้าง จนกระทั่งได้จัดตั้งกลุ่มกันขึ้นเมื่อเดือน พฤษภาคม 2547 โดยมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบการตามความชำนาญของแต่ละบุคคล (ดังรายละเอียดโครงสร้างการจัดการกลุ่ม) ในการจัดตั้งกลุ่มครั้งนี้มีที่วิจัย 1 คนที่ไม่สามารถร่วมด้วยเนื่องจากมีงานประจำและมีหน้าที่อยู่มาก จึงขอไม่ร่วมกลุ่มในครั้งนี้ได้

กลุ่มมีการร่วมหุ้นในการผลิตครั้งแรกคนละ 1,000 บาท เหตุที่มีการลงทุนกันมากเนื่องจากกลุ่มจำเป็นต้องซื้อวัสดุอุปกรณ์ วัตถุดิบ เพื่อใช้ในกระบวนการผลิตครั้งแรก จึงจำเป็นต้องมีทุนมาก เพื่อลงทุนในการผลิตเชื้อเห็ดส่งขายยังตลาดภายในชุมชนและนอกชุมชน ในครั้งแรก ทางกลุ่มได้ผลิตก้อนเชื้อเห็ดมีขนาดใหญ่ แต่ด้วยความไม่แน่ใจของสมาชิกกลุ่มในการขายครั้งแรก ส่วนใหญ่สมาชิกกลุ่มจะเป็นคนซื้อเชื้อเห็ด และให้คนในหมู่บ้าน 2 คนไปทดลองใช้ โดยขาย 12 ก้อน 1,000 บาท ผลของการนำเชื้อเห็ดที่กลุ่มนำไปใช้พบว่า การทำเห็ดกองเดี่ยวจะทำให้ผลออกไม่ค่อยดี แต่ทางกลุ่มวิเคราะห์ดูแล้วว่าในขณะที่ทำการเพาะเห็ดฟางนั้นอยู่ในช่วงหน้าหนาว ซึ่งในช่วงพฤศจิกายน – ธันวาคม 2547 ปีนี้มีอากาศหนาวมาก แต่ในขณะที่เดียวกันผู้ที่เพาะเห็ดในโรงเรือนพบว่า เห็ดออกได้ผลดี เนื่องจากเห็ดในโรงเรือนสามารถควบคุมอุณหภูมิได้ และได้ทดลองขายเชื้อเห็ดฟางในชุดที่ 2 ทางกลุ่มได้นำบทเรียนที่ได้จากการทดลองที่ 1 ที่ทำก้อนเห็ดมีขนาดใหญ่ ปรับให้มีขนาดเล็กลง เพื่อปรับให้เชื้อเห็ดมีการกระจายตัวดีกว่าก้อนใหญ่ และดำเนินการขายให้กับสมาชิกและคนในชุมชน ในครั้งที่ 2 นี้ ทางกลุ่มก็ยังคงผลิตเพื่อใช้เองเสียเป็นส่วนใหญ่ โดยสามารถสรุปเป็นบทเรียนได้ดังนี้

1 .เนื่องจากไม่มีความมั่นใจในการลงทุนที่จะผันตนเองไปเป็นพ่อค้าแม่ค้าขายเชื้อเห็ดมากกว่าเพาะเห็ดฟางขายสมาชิกส่วนใหญ่ยังคงเพาะเห็ดฟางขายเหมือนเดิม จึงทำให้ไม่มีเวลาให้กับกลุ่มมากนัก ทีมวิจัยได้มีการพูดคุยร่วมกันและวิเคราะห์ร่วมกันมีความคิดเห็นว่าการลงทุนต้องอาศัยเงินทุนจำนวนมากถึงจะผลิตแล้วคุ้มทุน ส่วนพวกเราเป็นเกษตรกรมีเงินทุนน้อย ต้องหาเลี้ยงครอบครัวข้อแตกต่างระหว่างนายทุนกับเกษตรกรอยู่ตรงจุดที่ว่า ความต้องการในการใช้เงินของเกษตรกรจะต้องการใช้เร็ว ไม่อยากให้ทุนจม ส่วนนายทุนมีเงินลงทุนเมื่อลงทุนไปแล้วสามารถรอเก็บเกี่ยวผลกำไรได้ และนี่คือสิ่งที่พวกเราผู้พ่อค้าแม่ค้า หรือนายทุนไม่ได้ แต่อย่างไรก็ดี การดำเนินการเพาะเชื้อเห็ดฟางของกลุ่มยังคงต้องมีการปรับกลยุทธ์ แนวทางการบริหารจัดการทั้งเวลาของสมาชิกกลุ่ม การลงทุน และการจัดการด้านการตลาดอยู่ต่อไป เพื่อให้ความตั้งใจของกลุ่มที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำทางด้านเพาะเชื้อเห็ดขาย โดยเฉพาะจำหน่ายให้กับคนในชุมชน ในตำบลและตำบลใกล้เคียงได้

2. ปัญหาด้านสถานที่ เนื่องจากสถานที่ของกลุ่มที่มีในขณะนี้ ยังไม่มั่นคงว่าจะจัดตั้งอยู่ที่ใดเป็นที่แน่นอน เนื่องจากการตั้งสถานที่ผลิต และจำหน่ายนั้นเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญอย่างหนึ่งเหมือนคำกล่าวที่ว่า “ทำเลทอง” ทำมาค้าขายดี หาง่าย การเดินทางสะดวก ทางกลุ่มได้ย้ายที่ทำการอยู่ 3 ครั้งมักจะพบปัญหาในแต่ละพื้นที่ดังนี้

- พื้นที่บ้านนายหน่อแก้ว มุงเมือง เป็นที่ติดกับถนนสายหลักเชียงใหม่-เทิง แต่ถึงหน้าฝนจะมีน้ำท่วมอยู่ทุกปี ต้องมีการขนย้ายข้าวของหนีน้ำท่วมทุกปี

- พื้นที่บ้านนายพนม บุญคำตัน เป็นที่ติดติดกับถนนสายหลักเชียงใหม่ – เทิง แต่มีพื้นที่ในการสต็อกวัตถุดิบที่สั่งซื้อมาไม่เพียงพอ

- พื้นที่บ้านนายหวัน รั้งสี ทำเลดีติดถนน แต่มีพื้นที่ในการผลิตแคบและไม่สามารถเก็บวัตถุดิบได้ในปริมาณมาก

ทั้ง 3 พื้นที่จะเห็นได้ว่ามีจุดแข็งอยู่ที่สถานที่ตั้งใกล้ถนน สังเกตเห็นได้ง่ายแต่จะมีข้อจำกัดอยู่บ้าง ทำให้ต้องขนย้ายสิ่งของ วัสดุอุปกรณ์การผลิต บ่อยครั้ง อีกทั้งสมาชิกมีเวลาให้กับกลุ่มไม่เพียงพอจึงส่งผลกระทบต่อการผลิตในแต่ละครั้งอยู่บ้าง แต่ในขณะนี้ทางกลุ่มก็ยังคงจัดหาสถานที่ที่เหมาะสมและจะเริ่มดำเนินการในการผลิตเพื่อส่งขายให้กับตลาดในชุมชนและตำบลใกล้เคียงต่อไป

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ การเพาะเชื้อเห็ดฟางจากวัสดุท้องถิ่น โดยทีมวิจัยชุมชน บ้าน หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 15 และ หมู่ที่ 21 ตำบลจิว อำเภอบึง จังหวัดเชียงราย ได้กำหนด วัตถุประสงค์ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และวิธีดำเนินการวิจัย ไว้ดังนี้

การดำเนินงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเคล็ดลับวิธีการทำเชื้อเห็ดฟางจากวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของกลุ่มในการเพาะเชื้อเห็ดฟางให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลและเพื่อหารูปแบบ และวิธีการบริหารจัดการกลุ่ม ที่กลุ่มสามารถดำรงอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

พื้นที่ดำเนินการ

ทีมวิจัย ได้กำหนดพื้นที่ ที่ใช้ในการทำการวิจัยครั้งนี้ ที่บ้านสักสันติราษฎร์ หมู่ที่ 15 ตำบลจิว อำเภอบึง จังหวัดเชียงราย โดยสมาชิกกลุ่มเพาะเห็ดฟาง และผู้สนใจที่จะเข้าร่วมศึกษากระบวนการสร้างทักษะและการบริหารจัดการกลุ่ม

กลุ่มเป้าหมายหรือแหล่งข้อมูล

1. สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้เพาะเห็ดฟาง	จำนวน	28	คน
2. สมาชิก อบต. และผู้นำชุมชน	จำนวน	4	คน
3. ผู้รู้, ผู้มีประสบการณ์ด้านการเพาะเห็ด	จำนวน	20	คน
4. เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ	จำนวน	1	คน
5. เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชน	จำนวน	1	คน
6. กลุ่มตัวแทนพ่อค้าแม่ค้าที่ขายเชื้อเห็ดฟาง	จำนวน	10	คน
7. กลุ่มเพาะเห็ดฟางในหมู่บ้านใกล้เคียง	จำนวน	50	คน
8. ผู้ทรงคุณวุฒิ	จำนวน	2	คน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชุมทีมวิจัยเพื่อวางแผนกำหนดทิศทางการทำงาน การเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างเครื่องมือในการศึกษาวิจัย และจัดประชาสัมพันธ์เพื่อเปิดรับสมัครสมาชิกกลุ่มใหม่ ซึ่งจะมี

กระบวนการกลั่นกรองในการรับสมาชิก ตามความรู้เดิม ทน เป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการกลุ่ม

2. ทบทวนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะศึกษา ได้แก่ ความรู้ ด้านวิธีการนำต้นพันธุ์มาใช้กระบวนการเพาะเชื้อเห็ดฟาง แนวคิด การทำงานเป็นกลุ่ม การจัดการกลุ่ม ในเชิงธุรกิจชุมชน จากเอกสาร ตำรา และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด วิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงราย

3. เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ วิธีการการหาต้นพันธุ์เห็ดที่ตีมาเพาะเชื้อเห็ด กระบวนการเพาะเชื้อเห็ด ข้อจำกัด ข้อควรระวัง แหล่งและปริมาณวัตถุดิบ, การตลาดของเชื้อเห็ดฟาง และข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิกกลุ่มด้วยวิธีการ ดังนี้

3.1 เก็บข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งและปริมาณวัตถุดิบ, ความต้องการของตลาดด้านเชื้อเห็ด เห็ดฟาง(ลักษณะ , ขนาด , ปริมาณที่ต้องการ , ราคา) จาก ฟาร์มเลี้ยงม้า เลี้ยงวัว กลุ่มเกษตรกร พ่อค้าแม่ค้า ผู้บริโภค โดยใช้แบบสอบถาม และข้อมูลเฉพาะด้านภูมิปัญญา ในด้านการเก็บต้นพันธุ์เห็ด ความรู้กระบวนการการทำเชื้อเห็ดฟาง โดยแบ่งกลุ่มทีมวิจัยออกเป็น 4 ทีม ในแต่ละทีมจะได้รับมอบหมายหน้าที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล แต่ละทีมจะมีตัวแทนกลุ่มสมาชิก รวมทีมละ 3 คน ที่พอมีความรู้ด้านการทำเชื้อเห็ดเบื้องต้น ออกพื้นที่ เพื่อสอบถามเกี่ยวกับความรู้ เทคนิค วิธีการที่ทำการเพาะเห็ด กับผู้รู้ / ผู้มีประสบการณ์ กลุ่มเกษตรกรที่ทำเชื้อเห็ด หน่วยงานส่งเสริมการเกษตร หรือสถานประกอบการ และในขณะที่สอบถามจะทำการสังเกตและจดบันทึก

3.2 จัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ระหว่างทีมวิจัย สมาชิกกลุ่มเห็ดฟาง ,ผู้รู้ / ผู้มีประสบการณ์ และเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการเพาะเชื้อเห็ด เพื่อเป็นการทบทวนสรุปทบทวนวิธีการเพาะเชื้อเห็ดที่ผ่านมารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ ภูมิปัญญา เดิมด้านการเพาะเชื้อเห็ดฟาง รวมถึงเรื่องการบริหารจัดการกลุ่ม โดยเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเพื่อมาให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ แลกเปลี่ยนประเด็นเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม เป็นกลุ่ม การพัฒนาทีม รวมทั้งข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ซึ่งจะได้แนวทางในการบริหารจัดการกลุ่มและร่วมกันวางแผน กำหนดบทบาทหน้าที่ ประเด็นในการศึกษาดูงานและการเสริมทักษะการเรียนรู้การเพิ่มทักษะด้านการพัฒนากระบวนการผลิตเชื้อเห็ด และการบริหารจัดการกลุ่ม

4. การจัดกระบวนการเรียนรู้ของสมาชิกกลุ่ม ได้กำหนดวิธีการในการเรียนรู้ไว้ 2 ลักษณะ ได้แก่ การศึกษาดูงาน และการเสริมทักษะ ซึ่งเป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการและวิธีการทำเชื้อเห็ดฟางที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและเทคนิคการจัดการกลุ่ม และการบริหารจัดการกลุ่มในเชิงธุรกิจชุมชนโดยการจัดกิจกรรมศึกษาดูงานยังแหล่งผลิตเชื้อเห็ดฟางทั้งหน่วยงานราชการและสถานที่ของผู้ประกอบการการเพาะเชื้อเห็ดฟาง ทางกลุ่มจะส่งตัวแทนของกลุ่มไปเรียนรู้ ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 2 ทีม เพื่อทำหน้าที่ในการสอบถาม สังเกต จดบันทึก ในประเด็น คือ

- การเพาะเชื้อเห็ดฟางอย่างถูกวิธี (การนำต้นพันธุ์มาใช้, การเตรียมอาหาร, การเขี่ยเชื้อ, การดูแล, การป้องกันและควบคุมเชื้อโรค)

- การจัดการกลุ่ม การจัดการการผลิต การจัดการตลาดและการระดมทุน กำหนดจุดที่จะทำการศึกษาคูงาน ไว้ที่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จ.เชียงใหม่ ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

4.2 การเสริมทักษะการเรียนรู้ด้านเทคนิค การป้องกัน การปฏิบัติตนในห้องเขี่ยเชื้อ การจัดการตลาด และเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ด้านการจัดการกระบวนการผลิต การคิดต้นทุน การระดมทุน และการขนส่ง ให้สมาชิกกลุ่มได้เรียนรู้และปฏิบัติจริง

5. สรุปรบทเรียนจากการไปศึกษาคูงาน การเสริมทักษะพร้อมจัดทำเอกสารการเรียนรู้เพื่อเป็นข้อมูลที่สามารถค้นคว้า เรียนรู้เพิ่มเติม ให้กับกลุ่มสมาชิกอื่น ๆ โดยการประชุม

6. ประชุมปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาปรับปรุงวิธีการเพาะเชื้อเห็ดฟางของกลุ่ม การผลิต การจัดการกลุ่มและการตลาดของกลุ่ม ที่ชัดเจน เป็นระบบ โดยนำข้อมูลความรู้ที่ได้วิเคราะห์และจัดระบบ เพื่อนำเสนอต่อกับสมาชิกทั้งหมดได้รับทราบ และร่วมกันวิเคราะห์ เปรียบเทียบ จุดเด่น จุดด้อย และโอกาสของกลุ่ม และร่วมกันกำหนดแผนปฏิบัติการกิจกรรมร่วมกัน

สรุปผลการวิจัย

การดำเนินงานทดลองเพาะเชื้อเห็ดฟางโดยใช้วัสดุท้องถิ่น ที่ทีมวิจัยได้ ศึกษาเรียนรู้ จากประสบการณ์ในการทำเชื้อเห็ดใช้เอง โดยอาศัยวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเองนำมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด เพื่อศึกษาถึง เคล็ดลับวิธีการทำเชื้อเห็ดฟาง จากวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น การพัฒนาศักยภาพของกลุ่มและหารูปแบบ การบริหารจัดการกลุ่มในรูปแบบของธุรกิจชุมชน ของทีมวิจัย ได้ผ่านกระบวนการทำงาน และศึกษาเรียนรู้ร่วมกัน และเป็นการลดต้นทุนในการผลิตรวมทั้งการจัดการกลุ่มที่เป็นระบบ การจัดการการผลิต และการตลาด ที่จะร่วมกัน สร้างชุมชนเข้มแข็ง โดยมีแนวทางในการดำเนินการ คือ

การรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับวิธีการที่จะไปหาและเก็บเกี่ยวต้นพันธุ์ เรียนรู้วิธีที่จะได้ต้นพันธุ์ที่ดี แหล่งของต้นพันธุ์ลักษณะของต้นพันธุ์ที่ดี วิธีการเพาะเชื้อเห็ด ที่อาศัยวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อเป็นเป็นการค้นหาเคล็ดลับ ในการเพาะเชื้อเห็ดฟางที่มีคุณภาพเหมาะสมกับพื้นที่ รวมถึงการจัดการกลุ่ม ควบคู่ไปกับการพัฒนากระบวนการเพาะเชื้อเห็ดฟาง

ผลจากการทดลองทั้ง 3 ครั้ง รวมถึงการที่สมาชิกของกลุ่ม และกลุ่มเกษตรกรเพาะเห็ดฟาง ที่ทีมวิจัยได้ให้เชื้อเห็ดไปทดลองเพาะ จำนวนหนึ่ง ได้จัดเวทีสรุปผลการทดลอง โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมในเวทิดังกล่าว ประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้นำชุมชน ได้แก่

- นายแก้ว บุญคำตัน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3
 - นายควรร คำเหล็ก ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 15
 - นายเหลา ทาคำ รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจิ้ว
2. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน
 3. กลุ่มเกษตรกรผู้ร่วมทดลองตัวแทนกลุ่มอาชีพและผู้สนใจในหมู่บ้าน จำนวน 16 คน
 4. ตัวแทนกลุ่มอาชีพในหมู่บ้านต่าง ๆ ใน ตำบลจิ้ว หมู่บ้านละ 4 คน (ยกเว้น บ้านหมู่ที่ 3 , 15 และ 21) รวม 72 คน
 5. ทีมวิจัยและผู้ประสานงาน รวม 13 คน

รวมผู้เข้าร่วมประชุมในเวทีสรุปผลการทดลอง จำนวน 109 คน

ผลจากการดำเนินงานจัดเวทีสรุปผลการทดลอง เพื่อประมวลเป็นองค์ความรู้ที่ ได้จากการร่วมเสวนา การแลกเปลี่ยนพูดคุย ร่วมกันทบทวนในสิ่งที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ ในการทำงาน และครุ่นคิด พินิจนึก อย่างมีสติ สามารถดึงเอา สิ่งที่เป็น

- วิธีการทำงาน
- การช่างสังเกต
- การจดบันทึก
- การเปรียบเทียบผลงาน

โดยอาศัยความอยากรู้อยากจะเกิดอะไร ขึ้น การแสดงออกจากความรู้สึกที่แท้จริง การเปิดเผยและยอมถ่ายทอดผลงานที่ได้ต่อผู้อื่นอย่างเต็มใจและไม่ปิดบัง การสร้างแรงกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมเวทีติดตาม จากคำพูดที่ไม่ได้ปรุงแต่ง แต่เป็นคำพูดที่ออกมาจากการบอกสิ่งที่ได้กระทำมา เป็นการถ่ายทอดอย่างมีชีวิตชีวา แม้จะเคอะเขิน ประหม่าไปบ้าง ด้วยความที่ไม่ใช่นักพูด ที่ต้องพูดโดยที่มีผู้คนมากมายมาฟัง แต่ก็สร้างความเข้าใจ สร้างความสนุกสนานให้กับผู้เข้าร่วมเวทีได้เป็นอย่างดี ทำให้การจัดเวที มีความประทับใจ เป็นการพูดคุยถึงเรื่องที่ **ทุกคนอยากรู้** มากกว่าการจัดเวทีเพื่อให้ **ทุกคนต้องรู้** แน่นนอน สิ่งที่ได้ นอกจากจะเป็นองค์ความรู้ ที่น่าสนใจแล้ว ยังมีพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอีกหลายอย่าง ความภาคภูมิใจที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมถ่ายทอด ปรากฏอยู่บนใบหน้าของทุกคนด้วยความอímเอิบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บรรดานักวิจัยชุมชนทั้งหลาย

องค์ความรู้ที่ได้จากการสรุปผลการปฏิบัติงาน พอสรุปได้ ดังนี้

1.วิธีการกำหนดแผนและทิศทางการทำงาน ก่อนลงมือปฏิบัติงาน เพราะหากมีการวางแผนงานที่ดี ย่อมทำให้งานสำเร็จไปมากกว่าครึ่ง รู้ว่าควรทำอะไร ทำเมื่อใด ใครเป็นคนทำ จะต้องทำอย่างไร และต้องเตรียมอะไรบ้าง

2. วิธีการและรูปแบบในการแสวงหาข้อมูลที่ต้องการ การเก็บตกข้อมูล คุณภาพของข้อมูลและการนำข้อมูลที่ได้มาใช้ หลังจากที่มีกระบวนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ข้อมูลแล้ว (ใช้วิธีการประชุมกลุ่มย่อย ช่วยกันคิดและช่วยกันมองหลาย ๆ มุม การถกเถียงกัน เพื่อให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ)

3. องค์ความรู้ใหม่ คือ วิธีการเพาะเชื้อเห็ดฟาง ที่ทำให้ได้เชื้อเห็ดฟางที่เหมาะสมกับท้องถิ่นและมีคุณภาพ ราคาถูก และรวมถึงเคล็ดลับในการนำวัสดุท้องถิ่นมาทดแทน

ผลสรุปในการแสวงหาวิธีการเพาะเชื้อเห็ดฟาง และเคล็ดลับในการนำวัสดุท้องถิ่นที่มีมาผสมเพื่อลดต้นทุนการผลิตโดยใช้สัดส่วนที่เหมาะสม เชื้อเห็ดฟางจากวัสดุท้องถิ่นจากผลการทดลองในครั้งนี้จึงได้สูตรการผสมปุ๋ยเพื่อเพาะเชื้อเห็ดฟางได้ดังนี้

- ใส่นุ่น หั่นเป็นชิ้นเล็กๆ ผสมกับจี้ฝ้าย 45 กิโลกรัม (อย่างละครึ่ง)
- จี๊มาทุบละเอียด ผสมกับจี้วัว 10 กิโลกรัม(ผสมอย่างละ5 ก.ก.)
- ทรายขาว (แทนรำละเอียด) 1 กิโลกรัม
- ปูนขาว 1 กิโลกรัม
- ยิปซัม 4 กรัม
- ดิเกลื้อ 4 กรัม

ผลสรุปในการแสวงหาวิธีการเพาะเชื้อเห็ดฟางจากวัสดุท้องถิ่น รวมถึงเคล็ดลับในการนำวัสดุท้องถิ่นอื่นมาทดแทนโดยใช้สัดส่วนที่เหมาะสมนั้น มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับชุมชนอยู่ ถึงแม้ว่าบางอย่างทางชุมชนจำเป็นต้องซื้อวัตถุดิบจากแหล่งอื่นอยู่บ้าง แต่ส่วนใหญ่วัตถุดิบที่ใช้ประกอบในการผลิตจะอยู่ในชุมชนได้แก่ ใส่นุ่น จี๊วัว ทรายขาว ในชุมชน สิ่งที่ต้องซื้อหรือนำเข้าจากแหล่งอื่นได้แก่ จี๊มา ซึ่งจำเป็นต้องซื้อจากฟาร์มม้า ที่มีอยู่ไม่กี่แห่งในจังหวัดเชียงราย ปูนขาว ยิปซัม และดิเกลื้อ และเพื่อลดต้นทุนในการผลิตของกลุ่ม ได้หาแนวทางในการลดต้นทุนไว้แล้วว่า 1) กลุ่มจะจัดซื้อวัตถุดิบในจำนวนมากพอที่จะผลิต โดยทำการสต็อกวัตถุดิบไว้

2) ปัจจุบันนี้วัสดุที่ต้องซื้อจากต่างถิ่น หรือแหล่งอื่น ต้นทุนในการขนส่ง การจัดซื้อต่างๆ จะต่ำกว่าช่วงแรกเนื่องจากได้มีข้อตกลงกับผู้ขายด้านราคา และการจัดส่ง ปัจจุบันนี้สามารถโทรศัพท์สั่งซื้อวัตถุดิบ ผู้ขายจะรู้แหล่งนำส่งจะจัดส่งให้ทางกลุ่มได้

ของมาให้ทางกลุ่มโดยที่ทางกลุ่มไม่ต้องไปเอาเอง

4. กระบวนการสำรวจตัวเอง สำรวจกลุ่มเพื่อให้ได้รู้ถึง ข้อดี (จุดเด่น) ข้อเสีย (จุดด้อย) และ โอกาสที่จะเอื้ออำนวยให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างดี จากวิธีการมองเข้าไปในตัวของคนอย่างไม่เข้าข้างตนเอง

5. การจัดการกลุ่ม รูปแบบของการจัดการกลุ่มเพื่อบริหารจัดการธุรกิจชุมชนเกี่ยวกับการผลิตและจำหน่ายเชื้อเห็ดฟางของกลุ่มเพาะเห็ดฟาง เน้นการมีส่วนร่วมของทุกคนที่เป็นฝ่ายบริหาร การมอบหมายภารกิจ และมอบอำนาจให้ตัดสินใจในภารกิจที่รับผิดชอบ สร้างและพัฒนากลุ่มให้เข้มแข็ง โดยอาศัยการจัดแบ่งและมอบหมายงาน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การยอมรับและมีเหตุผลในการรับฟังหรือแสดงความคิดเห็น การใช้หลักธรรมในการจัดการกลุ่ม

อุปสรรค ปัญหาในการดำเนินงาน

การดำเนินงานทดลองเพาะเชื้อเห็ดฟาง ทีมวิจัยได้สรุป อุปสรรคและปัญหาไว้ ดังนี้

1. ด้านกระบวนการ เนื่องจาก ทีมวิจัย ประกอบด้วยบุคคลที่รวมตัวกันเพื่อตั้งใจศึกษาค้นหา เคล็ดลับในการดำเนินงานเพาะเชื้อเห็ด มีกลุ่มที่เป็นสมาชิกเพาะเห็ดฟางและผู้นำ ผู้สนใจ เข้าร่วมงาน เป็นการร่วมมือกันทำงานครั้งแรก จึงมีความรู้สึกที่ไม่เปิดใจ เก็บงำความรู้สึกบางอย่างไว้ ไม่แสดง หรือไม่วางตัวเป็นกันเอง ปกปิดความรู้ความสามารถที่มีอยู่ หัวหน้าที่มและผู้ประสานงานจึงพยายามที่จะทะลายความรู้สึกที่ดูเหมือนว่าจะห่างเหิน ให้ร่วมแรงร่วมใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลังจากที่ทีมวิจัย ได้ผ่านกระบวนการอบรม และเรียนรู้เกี่ยวกับ กระบวนการกลุ่ม ทำให้ การเข้าร่วมกิจกรรม ดีขึ้น ทุกคนได้เอาใจใส่และเสียสละเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น

2. ด้านการจัดเตรียมวัสดุที่ใช้ศึกษาเรียนรู้ ไม่เป็นปัญหา เพราะทีมวิจัยสามารถแก้ปัญหาได้ การหาวัสดุที่ใช้ทดลอง ฝ่ายวัสดุได้ประสานงานจัดเตรียมไว้ล่วงหน้า ที่เป็นปัญหาในตอนแรก คือ การหาแหล่งที่มาของวัสดุที่ใช้ในการทดลอง หารแสวงหาผู้รู้และมีความชำนาญ และประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับวัสดุที่ใช้ในการเพาะเชื้อเห็ดฟาง จึงเริ่มต้นจาก การหาแหล่งผลิตเชื้อเห็ดฟาง ซึ่งมีอยู่หลายแห่ง ซึ่ง จากการไปสอบถามเพื่อหาความรู้ พบว่า บางแห่ง ไม่ค่อยจะให้ความร่วมมือ ปิดบังแหล่งที่มาของวัสดุ แต่ก็มี อีกหลายแห่ง ที่ได้อนุเคราะห์ ได้ให้ข้อมูลที่ทีมวิจัยต้องการ อย่างดี รวมถึง การแนะนำแหล่งที่มาของวัสดุ ที่มีคุณภาพ ราคาถูก นอกจากนี้ ข้อมูลวัสดุ ได้มาจากการค้นคว้าในห้องสมุด เอกสารต่าง ๆ ด้วย

3. ด้านวิธีการ เนื่องจากการทดลองเพาะเชื้อเห็ดฟางที่ดำเนินการ นั้น อยู่ในช่วงเวลาที่ยากลำบาก (เดือน เมษายน-กันยายน) ทำให้มีผลกระทบต่อการทำงาน แต่ทีมวิจัยได้แก้ปัญหาด้านอุณหภูมิ โดยคอยควบคุมอย่างใกล้ชิด แต่ก็ทำให้การเพาะเชื้อเห็ดมีปัญหา ไม่เป็นไปตามที่คาดไว้ มีเชื้อเห็ดเสียหายมากแต่สิ่งที่ได้ ก็คือ ได้วิธีการแก้ปัญหา ได้ฝึกความพยายาม ปรับปรุงการทำงานตลอดเวลา

4. ด้านความร่วมมือของชุมชน ทีมวิจัย ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี จาก ผู้นำชุมชน เกษตรกร ผู้ค้าปลีกในชุมชน ผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน รวมถึง การประสานงาน การให้คำปรึกษาจาก สกว.ภาค และศูนย์ประสานงานการวิจัยเขตเชียงราย-พะเยา-ฝาง (มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย) ทำให้สามารถดำเนินงานทดลองได้อย่างราบรื่น เป็นไปตามขั้นตอน จนประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผลงานการวิจัยนี้ เป็นผลงานที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของ ทีมวิจัยชุมชนและสำนักงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สิ่งที่ได้จากการทำงานวิจัยครั้งนี้ แยกได้ 2 ประเด็นหลัก คือ

1. ผลงานการค้นคว้าวัสดุทดแทน ในการผลิตเชื้อเห็ดฟางจากวัสดุท้องถิ่น ซึ่งถือเป็น เคล็ดลับ หรือ สูตร ในการผลิตเชื้อเห็ดฟางเพื่อใช้ในการเพาะเห็ดฟาง
2. แนวทางหรือวิธีการ ในการทำงานร่วมกัน หรือกระบวนการกลุ่ม ที่สามารถพัฒนา ผู้การเป็นวิสาหกิจชุมชน

ซึ่ง ทั้ง 2 ประเด็น นี้ สามารถที่จะช่วยแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเกษตรกร ผู้เพาะเห็ด ฟางในตำบลจี้วได้ จากที่ต้องซื้อเชื้อเห็ดจากแหล่งอื่น ลดการสูญเสียเงินตราที่ต้องจ่ายออกนอกชุมชนอย่างมากมาย มาหมุนเวียนอยู่ในชุมชน สร้างชุมชนให้เข้มแข็งได้ ซึ่งเป็นเพียงจุดเริ่มต้น ใน การที่จะพัฒนาไปสู่ วิสาหกิจชุมชน ดังนั้น การวิจัยเพื่อศึกษาหาแนวทางการพัฒนา กลุ่มอาชีพ ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน มาร่วมกันเป็น หุ้นส่วน ในการจัดทำระบบในชุมชนอย่างครบวงจร เพื่อ เสริมสร้างความเข้มแข็งในชุมชน ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ จึงเป็นสิ่งที่ต้องตอบสนองความ ต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

ธงชัย สันติวงษ์. **หลักการจัดการ** พิมพ์ครั้งที่ 9 กรุงเทพฯ: บริษัท สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2543

นฤมล นิธากร. **การสร้างเครือข่ายการทำงาน : ข้อควรพิจารณาบางประการ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2543

บัณฑิตี สุตรสุคนธ์และคณะ . **เครือข่ายเกษตรกรและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและเกษตรกรรมยั่งยืน . เอกสารประกอบการสัมมนา เครือข่ายเกษตรกรและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและเกษตรกรรมยั่งยืน**. สถาบันทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2545

เมตต์ เมตต์การุณจิต. **การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ ศษ.บ.(ศึกษาศาสตร์) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2541

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. **ภาวะผู้นำ : ทฤษฎีและปฏิบัติ**. เชียงราย : สถาบันราชภัฏเชียงราย, 2544.

Hunt.J.G. (1991). *Leadership: A new synthesis*. Newbury Park, CA : Sagc.

ประวัตินักวิจัย

ทีมวิจัย

1. นายดำเนิน วงศ์วุฒิ ผู้ประสานงานโครงการฯ
เลขานุการมูลนิธิภูมิปัญญาพัฒนาเมือง (LWASD) 163/2 หมู่ที่ 15 ตำบลเวียง อำเภอ
เทิง จังหวัดเชียงราย 57160 โทร. 0-7174-6679
2. นายเริ่ม กองแหวน หัวหน้าโครงการฯ
ตำแหน่ง ส.อบต.จี้ว เลขที่ 65 หมู่ที่ 15 ตำบลจี้ว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย
57160 โทร. 0-5366-9651
- 3.นางแสงแก้ว พูแก้ว นักวิจัยชุมชน
เลขที่ 152 หมู่ที่ 15 ตำบลจี้ว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย 57160
- 4.นายพนม บุญคำตัน นักวิจัยชุมชน
เลขที่ 123 หมู่ที่ ตำบลจี้ว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย 57160 โทร. 0-
5366-9465
- 5.นางพาดิ มุงมา นักวิจัยชุมชน
เลขที่ 81 หมู่ที่ 15 ตำบลจี้ว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย 57160
- 6.นายวาท วงศ์ภักดี นักวิจัยชุมชน
เลขที่ 48 หมู่ที่ 21 ตำบลจี้ว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย 57160
- 7.นายหน่อแก้ว มุงเมือง นักวิจัยชุมชน
ตำแหน่ง อาสาสมัครสาธารณสุข เลขที่ 5 หมู่ที่ 15 ตำบลจี้ว อำเภอเทิง จังหวัด
เชียงราย 57160
- 8.นายพานิช ตะธา นักวิจัยชุมชน
ตำแหน่ง กรรมการหมู่บ้าน เลขที่ 74 หมู่ที่ 15 ตำบลจี้ว อำเภอเทิง จังหวัด
เชียงราย 57160 โทร. 0-5366-9182
- 9.นายฉัตรพิงษ์ บุญคำตัน นักวิจัยชุมชน
ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เลขที่ 94 หมู่ที่ 15 ตำบลจี้ว อำเภอเทิง จังหวัด
เชียงราย 57160 โทร. 0-5366-9683

10.นายหวัน รั้งยี นักวิจัยชุมชน

ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เลขที่ 3 หมู่ที่ 3 ตำบลจี้ว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย
57160 โทร. 0-5366-9695

11.นางเพลิน จำปานคร นักวิจัยชุมชน

ตำแหน่ง อสม. เลขที่ 164 หมู่ที่ 15 ตำบลจี้ว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย 57160

12.น.ส.กรกมล วงศ์วุฒิ นักวิจัยชุมชน

เลขที่ 163/2 หมู่ที่ 15 ตำบลเวียง อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย
โทร. 0-9758-5899

13.นายเดช วงศ์ภักดี นักวิจัยชุมชน

ตำแหน่ง ส.อบต. เลขที่ 169 หมู่ที่ 21 ตำบลจี้ว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย
57160 โทร. 0-5366-9567

14. นางทิพาภรณ์ ใจคำ นักวิจัยชุมชน และเลขานุการโครงการ

ตำแหน่ง เลขานุการกองทุนหมู่บ้าน เลขที่ 113 หมู่ที่ 15 ตำบลจี้ว อำเภอเทิง
จังหวัดเชียงราย 57160

